

Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 92

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 18. veebruar 2025

Algus 14.00, lõpp 15.16

Juhataja: Igor Taro (esimees)

Protokollija: Elise Ernesaks (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Jüri Jaanson, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Andrus Seeme (Mait Klaasseni asendusliige), Urve Tiidus

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadijuhataja), Vivi Older (nõunik)

Puudusid: Rain Epler ja Züleyxa Izmailova

Kutsutud: MTÜ Loomus juhatuse liige Anu Tensing, Eesti Jahimeeste Seltsi juhatuse liige Endrik Raun ja tegevjuht Tõnis Korts, Kihusalu talu esindaja Tiit Soa, Rahvusloom hundi ümarlaua eestvedaja Helen Arusoo, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja nõukogu liige Jaanus Põldmaa, Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liidu juhatuse liikmed Ell Sellis ja Kadri Tali, Kliimaministeeriumi metsaosakonna jahinduse nõunik Aimar Rakko (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Isamaa fraktsiooni algatatud jahiseaduse muutmise seaduse eelnõu (553 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu keskkonnakomisjoni nädala (17.-23.02.2025) töökava

Komisjoni istung teisipäev, 18.02.2025 kell 14.00

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Isamaa fraktsiooni algatatud jahiseaduse muutmise seaduse eelnõu (553 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Jüri Jaanson, Tiit Maran, Igor Taro, Urve Tiidus).

2. Isamaa fraktsiooni algatatud jahiseaduse muutmise seaduse eelnõu (553 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Igor Taro ütles sissejuhatuseks, et tänasel istungil kuulatakse huvigruppide arvamusi jahiseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta. Eelnõu esimene lugemine lõpetati 28. jaanuaril ja muudatusettepanekute tähtjaks 11. veebruaril saabus üks muudatusettepanek. Eesti

Loodusturismi Ühing andis kirjalikult teada, et toetab seda eelnõu.

Ell Sellis sõnas, et lamba- ja kitsekasvatajad on seisukohal, et taluda ei saa olukorda, kus ühiskondlik elu seisatakse ja mõistuse häält ei kuulata. Lamba- ja kitsekasvatajad ei vihka hunte. Eelnõu annab lootust ja see võimaldaks nuhtlusisendeid küttida. Nuhtlusisendid tuleks küttida kahju tekkimise kohas võimalikult kiirelt. Ta juhtis tähelepanu asjaolule, et ülevaatamist vajaks ka kiskjate kahjude kompenseerimise määrus.

Jaanus Põldmaa lausus, et eelnõu lahendab osaliselt probleemi. Mureks on nuhtlusisendite küttimiseks antavate erilubade menetluse aeg.

Tiit Soa märkis, et nuhtlusisendite küttimine peaks toimuma võimalikult kiiresti. Ta uuris, kuidas tagatakse, et Keskkonnaamet (KeA) hakkab eelnõu rakendama. Ta tõi näiteks, et Soomaal ei tohi hunte küttida.

Helen Arusoo lausus, et olemas on sotsiaalse taluvuse probleem. Jahiseisakud eskaleerivad äärmuslike huvigruppide retoorikat, mis õhutab jahi suhtes vaenu. Ta ütles, et toetab eelnõu, sest loodab, et see stabiliseerib ühiskonda. Varasemalt on näha olnud, et vaen jahi suhtes kasvatas vaenu hundi vastu. Eraldi on küsimus, kas eelnõu toob kaasa negatiivseid tagajärgi.

Anu Tensing sõnas, et enne looma tapmist tuleks kaaluda mittesurmavaid meetodeid. Tegelema peaks ennetusmeetoditega, mitte otsima uusi viise loomade tapmiseks. Probleemiks on huntide toidubaasi vähenemine. Eelmisel aastal kütti 12 400 metskitse, aasta varem 20 000 ja 2019. aastal 31 000. Huntidel pole metsas süüa ja seetõttu tulevad nad kodumajapidamiste juurde. Ta küsis, kes täpsemalt on teinud ühiskondliku tellimuse jahipidamiseks. Uuringu kohaselt eelistab vaid 27% inimestest metsloomade ohjamisel ja jahipidamisel surmavaid meetodeid ja pooled eestlastest eelistavad pigem mittesurmavaid meetodeid. Ta sõnas, et lahendada tuleks probleemi juurpõhjused.

Tõnis Korts ütles, et rahvuslooma ümarlauas peaks leidma ühiskondliku kompromissi. Ühe liigi eelistamine on ohtlik ja pole põhjendatud. Sõraliste arvukus on vähenenud ja neid kütti eelmisel aastal alla 5000. Jahipidamine on ühiskondlik tellimus ja käsk, mille mittetäitmine toob kaasa sanktsioonid. Ta sõnas, et toetab eelnõud. Jahimehi süüdistatakse mitte piisavas küttimises. Juhtuda võib, et huntide miinimumkvoote ei jõuta sellel aastal täis küttida.

Aimar Rakko lausus, et Kliimaministeerium toetab eelnõu ja selle eesmärk on anda KeA-le õigus lubada jahti erandkorras kahjustuste vältimiseks ulukite jahi ajal. Halduskohus ütles eelmisel aastal, et KeA võib väljastada kahjustuste vältimiseks jahilube, kuid KeA-l puudus selleks juriidiline võimalus. Kevadel koguneb suurkiskjate koostöökogu, kus arutatakse kiskja kahjude kompenseerimise määrase teemadel. Mõnikord kaalub KeA erilubade andmist pikemalt ja põhjalikumalt. Hundikahjud olid suurimad 4-5 aastat tagasi, kui kitsi oli palju ning seetõttu ei päde ainult huntide söögibaasi vähenemise argument. Huntide baasarvukus on praegu väga suur ja uut territooriumi otsides on nad tulnud inimasustusele lähemale.

Igor Taro uuris, kuidas toimub küttimine Soomaal. **Aimar Rakko** vastas, et eelnõu annab KeA-le võimaluse kaalutleda, aga eelnõu jõustub, kui jahihooaeg on läbi. See tähendab, et sellel jahihooajal eelnõu küttimist ei mõjuta. KeA-l on tõenäoliselt hea põhjus, miks Soomaal ei lubata hunte küttida. **I. Taro** ütles, et eelmisel korral toodi välja tasakaalu leidmine pärandniitude hooldamise ja hundi rünnakute vahel.

Andres Metsoja sõnas, et eelnõu on tõstatanud limiitide ja ohjamisalade probleemi. Näiteks on sellel jahihooajal ohjamisaladel limiiti muudetud kolm korda. Laiemalt on küsimuseks, et kui erinevatel põhjustel jäävad nuhtlusisendid küttimata, siis kas peale jahihooaja lõppu peaksid load edasi kehtima ohjamisaladel, kus kiskjad osutavad varale ohtu. Probleemiks on vahepealne bürokraatlik loa protsess, mis võib võtta kaua aega ja suurendada tekkivat kahju.

Samuti on küsimuseks, kas omakohus peaks olema lubatud või mitte. **Aimar Rakko** ütles, et varasemalt on esitatud eelnõu, mille kohaselt võiks hukata haigustunnustusega looma loata, kuid seda ministrium ei toetanud. Saaremaal ja Hiiumaal oli sarnane erisus jahieeskirjas, et aidata huntide ohjamist. Andres Metsoja välja pakutud ettepanekut võiks kaaluda jahieeskirja tasemel. **Igor Taro** märkis, et oluline on jahiloo menetluse aeg, kui varasemalt on KeA juba antud piirkonda loa andnud. Ettepaneku sisu oleks, et KeA menetlus jääks ära, kui kindlad tingimused on täidetud. **A. Rakko** lisas, et KeA saaks anda loa ka proaktiivselt ja tingimuslikult. Loomakahjustused lõpevad tavapäraselt jahi perioodi lõppemisega. Karude puhul on keeruline nuhtluisendit määratleda. Olukorda on võimalik lahendada olemasoleva seaduse raames.

Jaanus Põldmaa ütles, et antud ettepanek annaks võimaluse rünale järgneval päeval olukorrale reageerida ja Põllumajandus- Kaubanduskoda toetab seda. Seadusloome peaks lähenema päris elule.

Tõnis Korts sõnas, et teretulnud on kõik täiendavad võimalused nuhtluisendite kütamiseks. Ennetusmeetmed ei pruugi hundi takistada ja hundikarjadel on erinev käitumine.

Helen Arusoo uuris, kuidas välistada hundi lindpriiks muutumist. **Aimar Rakko** vastas, et loodusdirektiivi järgi on hundi jahile kehtestatud kvoodid ja nende arvukus on väike. **H. Arusoo** lisas, et hundi loendamise statistika võib minna sassi, sest hundi sügisel ja kevadisel loendamisel võib loendisse sattuda tiineid emasloomi. **A. Rakko** ütles, et hundi baasarvukus arvestatakse kevadel pärast jahti ja enne poegade sündimist. **Endrik Raun** lausus, et maa- ja põllumeeste esindajad on rääkinud hundi arvukuse kasvust ka Euroopa Komisjonis.

Tiit Maran ütles, et reguleerima peaks jahiala märgistamise, sest tegemist on kõrgendatud ohualaga ja nendel aladel peaks olema tagatud ohutus. Teine tema ettepanek on, et jahiajal ei tohi jahialale minna ja jahti segada. Kolmas ettepanek puudutab looma hädatapmist. Jahimeeste õigused hädatapmisega seoses on seaduses segaselt sõnastatud ja seda tõlgendatakse mitmeti.

Tõnis Korts märkis, et toetatakse ettepanekuid, mis loovad õigusselgust ja turvalisust. Jahimeeste kohustus on tee äärest likvideerida hukkunud suurulukid. Kui loom on vigastatud, siis ei tohi jahimees loomaga tegeleda. Ta märkis, et Eesti Jahimeeste Selts on jahte märgistanud. Selgelt tuleks reguleerida olukord, kus haavatud uluk satub kaitsealale. Erinevate maakondade institutsioonid on tõlgendanud seadust erinevalt. **Aimar Rakko** sõnas, et jahimeestel on kohustus likvideerida suurulukid liiklusõnnetuse tagajärjel, kuid hädatapmist võiks teoreetiliselt teostada igaüks. Seaduses võiks sätestada hädatapmise jahimeeste kohustuseks, kuid küsimus on, millises ajaraamis peaks loomaga tegelema. Kui õnnetus on toimunud, siis tuleks reageerida võimalikult operatiivselt. Haavatud uluki jälitamine on seaduses sätestatud poolikult. Haavatud ulukit peaks olema võimalik loaga jälitada ja kütida. Hetkel peab jahiloo andma naaberpiirkond ja hiljem on küsimus, kumma jahipiirkonna statistikasse see loom läheb. Mõnedes jahipiirkondades on seda sätet kurjalt ära kasutatud. Seaduses peaks olema sätestatud eelneva nõusoleku tingimus. Jahi märgistamine väikestel küladele oleks mõistlik, sest jahi ohutus ja info andmine on oluline. Soomes on antud nõue olemas. **Andrus Seeme** ütles, et tema on teinud vastavasisulise muudatuse ettepaneku, tegemist on hea ettepanekuga ja seda tuleks toetada. Eluliselt on vajalik, et haavatud uluk tabatakse kiirelt. Naaberjahtkonnalt oleks vajalik saada jälitamiseks nõusolek. **Jaanus Põldmaa** sõnas, et liikluses hukkunud ja haavata saanud loomad on suur probleem. Loom võib õnnetusest toibuda ja tema jälitamine peaks olema sätestatud seadusega.

Andres Metsoja lisas, et jahimehed on maanteedele paigaldanud reflektoreid. Eraldi teema on rongi ja looma kokkupõrked ning tulevane Rail Baltica. Arutatud on, kas raudteed peaksid olema aiaga piiratud või eraldavad need liialt loomade elupaiku. Rootslased on öelnud, et ühe looma kadu kokkupõrkel rongiga on väiksema kahjuga, kui raudteede aiaga piiramine. Ta

lisas, et jahimehed peavad tagama sotsiaalse tasakaalu.

Eli Sellis lausus, et ennetusmeetmetest on kindlaim variant lammaste päikeseparki viimine, aga mahetootja ei saa seda teha, sest maa mahemaaks registreerimine pole kerge ning tava- ja mahelooma ei tohi samas kohas ja ajal pidada. Koerte pidamise reguleerimisel tuleks tähelepanu pöörata karjavalvekoertele ja kehtestada neile erinevad nõuded.

Endrik Raun ütles, et jaht tuleb läbi mõelda terviklikult. Ta tõi välja termosihiku kasutuse võimaluse öisel ajal. **Andres Metsoja** märkis, et termosihiku kasutamise võimalus on aafrika katku puhul olemas. Ta sõnas, et ilma termosihikuta on öösel nuhtlusisendit küttida keeruline. **Jaanus Põldmaa** lausus, et hea näide poolikust lahendusest on termosihikuga metssea küttimine, sest jahimees peab olema 2,5 meetri kõrgusel, et kasutada termosihikut ja see on praktikas väga keeruline.

Helen Arusoo kommenteeris, et kuna hunti pole kerge küttida, siis esimene meede oleks teha hoiatuslask. Antud meedet kasutab ka Yellowstone-i rahvuspark.

Igor Taro sõnas lõpetuseks, et järgmisel eelnõu arutelul arutatakse eelnõule esitatud muudatusettepanekuid. Edaspidine menetlus oleneb muudatusettepanekute vormistamise keerukusest. Kui muudatusettepanekute sõnastamine osutub liiga keerukaks, siis liigutakse eelnõuga edasi ilma nendeta.

3. Info ja muud küsimused

Tiit Maran ütles, et eelmisel istungil räägiti linnurahust ja faktid peavad olema täpsed. Nimetatud Soome uuringus väidetakse, et aastas hukkub miljon saaklooma ja 144 000 lindu. Eesti ja Soome suhte vahe on 13%, ehk kuus hukkub Eestis 18 720 lindu. Võrdluseid, millel pole sisu, ei tohiks teha. **Andres Metsoja** sõnas, et linnurahu osas tuleks rääkida ka põlluharimisest. Põldude majandamine on muutunud intensiivsemaks ja seal pesitsevate lindude osakaal on suur.

(allkirjastatud digitaalselt)
Igor Taro
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Elise Ernesaks
protokollija